

OSZTÁLYOZÁS

NÉMET GYERMEKKÖNYVTÁRAK ÚJ SZAKRENDSZERE

NILIUS, Traute: Neue Systematik für Kinderbibliotheken. = Bibliothekar (Berlin). 14. Jg. 1960. 11. no. 1217-1218. p.

Új szakrendszer gyermekkönyvtárak számára.

Vorläufiger Entwurf der Systematik für Kinderbibliotheken und Kinderbuchabteilungen. = Bibliothekar (Berlin). 14. Jg. 1960. 11. no. 1218-1219. p.

Ideiglenes szakrendszer-tervezet gyermekkönyvtárak és gyermekkönyvtári részlegek számára.

Miután az NDK közművelődési könyvtárai szakrendszerének ideiglenes tervezete elkészült*, tető alá lehetett hozni a gyermekkönyvtárak új szakrendszerének ugyancsak ideiglenes tervezetét.

A gyermekirodalomnak korcsoportok szerinti felosztása az általános iskola tagolását követi. Legnagyobb a válaszfal az alsó és felsőtagozat, vagyis a 4. és 5. iskolai év között. De mivel az első osztályos és negyedik osztályos olvasó műveltségi színvonala között is nagy különbség van, a kezdő (első és második osztályos) olvasóknak szánt irodalmat, az iskoláskor előtti olvasmányokkal együtt - amelyeket még a szülők vagy az idősebb testvér kölcsönöznek ki - külön kell feltárni. Ebben a korosztályban még felesleges az irodalmat képeskönyvek, mesekönyvek, elbeszélések és ismeretterjesztő könyvek csoportjára bontani. Nyolc évesnél fiatalabb gyermek még nem tud különbséget tenni az irodalmi műfajok közt és kívánságait nem tudja e szerint differenciálni. Azt se felejtjük el, hogy sok képeskönyvben összeszővődnek a realista és meseszerű elemek, s hogy az ismeretközlés sokszor meseszerű formában történik.

A harmadik és negyedik iskolai évben sincs még szaktárgyak szerinti oktatás, de azért ebben a korban már észlelhető bizonyos differenciálódás az olvasói igényekben. Zavaró lenne, ha egyetlen osztatlan csoportban nyujtanánk az ismeretterjesztő irodalmat. Ezért az összefoglaló "A tudás különféle területei" című alatt már megkezdhetjük a felső tagozat ismeretterjesztő szakcsoportjai-

* Vorläufiger Entwurf der Systematik für allgemeinbildende Bibliotheken. Berlin, 1960, Zentralinstitut für Bibliothekswesen. 47 p.

ba való bevezetést, természetesen olyan megfogalmazásban, amely megfelel a harmadik és negyedik osztályosok műveltségi színvonalának (így pl. természettudomány helyett természetrajzot, matematika helyett számtant mondunk). Az elbeszélő irodalmat is alcsoportokra bontjuk. A gyermekek ebben a korban már általában különbséget tudnak tenni mese és elbeszélés között, és konkrét olvasmány igényeik vannak.

Az ötödik osztálytól kezdve az elbeszélő irodalom J 0 (elbeszélések, regények) és a J 1 (mesék, mondák, fabulák) mellett egy harmadik: J 2 (költemények, színművek, gyűjteményes és válogatott művek) csoportot is fel kell venni (ez a felnőtt irodalom R 2 - R 6 csoportjaiban lévő könyveket fogja össze).

A gyermekeknek szóló ismeretterjesztő irodalom felosztásában ugyanazok a szempontok érvényesülnek, mint a felnőttkében (vö. az ideiglenes tervezet bevezetését).

A szakrendszer felépítése olyan, hogy a legkisebb központi könyvtár vagy fiók gyermekkönyv-állományában is használható. Ezekben az intézményekben el lehet tekinteni a részletesebb bontástól, s a könyveket a három korcsoport szerint lehet megjelölni. A könyvben, a címlap verzóján, a színjelzéseknek megfelelő I, II és III számot írjuk be. A könyv gerincén e csoportokat színekkel jelöljük, a könyvgerinc alsó szélére ragasztott 4 1/2 cm széles színes csikkal. (Rhön féle javítólakkot használjunk*.)

- I. az 1-2. osztály számára: sárga
- II. a 3-4. osztály számára: világospiros
- III. az 5. osztálytól: kék.

Nagyobb gyermekkönyvtári részlegeken vagy gyermekkönyvtárakban azután az irodalmat tovább lehet bontani, elsősorban főcsoportokra, de szükség esetén alcsoportokra is. A szakrendszer-tervezetben zárójelbe tett jelzeteket csak a könyvbe írjuk be, a gerincre nem. Ezzel megtakarítjuk a 0 csoportok egész elbeszélő irodalmánál a gerincjelzést.

* Kretzschmar, G.: Vorschlag für eine einheitliche Signierung in Freihandbibliotheken (Egységes színjelzésre vonatkozó javaslat szabadpolcos könyvtárakban). = Bibliothekar (Berlin). 14. Jg. 1960. 7.no. 760.p.

A gerincjelzést, mint pl. J 1, N 7, M, egységesen kell elkészíteni.

Az alábbi szakrendszer tervezetbe csak azokat az alcsoportokat vesszük fel, amelyek a gyermekolvasók szempontjából jelentősek. Szükség esetén természetesen más csoportokat is át lehet venni a felnőttkönyvtári szakrendszerből.

A gyakorlati felosztásról és a könyveknek a szabadpolcon való elhelyezéséről a következőket mondhatjuk: a sakkatalógusban a leg részletesebb bontást végezzük, még akkor is, ha egy-egy csoportba csak 1-2 könyv kerül. A könyvespolcon ellenben a részletezett jelzések megzavarnák a gyermekeket. Ezért azt ajánljuk, hogy eleinte csak olyan alcsoportokat képezzünk és állítsunk fel külön, amelyekben több könyv szerepel. A többi könyvet /alábbi példánkban a csillagászat, földtan, élettan körébe tartozókat/ a főcsoport jelzetével ellátva állítsuk fel és csak akkor képezzünk külön csoportot, ha megfelelő számú könyv van az illető tárgyról.

Példák az N csoportban:

- N 1 Fizika
- N 2 Kémia
- N 6 Növénytan
- N 7 Állattan
- N 9 Életrajzok
- N Csillagászat, Földtan. Élettan.

Az A (Marxizmus-leninizmus), a B (Gazdaság), a C (Állam. Jog. Hadügy) és az E (Filozófia. Vallás) főcsoportokat nem vettük fel a gyermekkönyvtári szakrendszerbe. Amennyiben ilyen könyvek is vannak a gyermekkönyvtárban, a D (Történelem) főcsoportba osztandók, minden további bontás nélkül.

Az osztályozási bizottság részletes példatárat dolgozott ki, amelybe felvette a gyermekeknek szóló valamennyi jelentősebb ismeretterjesztő könyvet.

Kivánatos, hogy minden könyvtáros alaposan megismerkedjék a szakrendszer-tervezettel. Ezért a Zentralintitutat ajánlja, hogy a megyei könyvtárak gyermekkönyvtári munkaközössége soron levő ösz-szejövetelén beszéljék meg valamennyi gyermekkönyvtárossal és a

gyermekkönyvtári részlegek vezetőivel a szakrendszerrel kapcsolatos kérdéseket.

Felkérlek továbbá a kollégákat, közöljék mielőbb a Bibliothekar szerkesztőségével az új szakrendszerrel kapcsolatos tapasztalataikat. Kritikai megjegyzések és a szakrendszer javítására vonatkozó javaslatok a Zentralinstitut gyermekkönyv osztályára, Berlinbe küldendők.

Irodalom az iskoláskor előtti és 1-2.osztályos gyermekek számára (a 8.évig).

(I) sárga csik a könyv gerincén

(J) KÉPESKÖNYVEK. MESÉK. ELBESZÉLÉSEK

Irodalom a 3-4.osztályos (9-10 éves) gyermekek számára

(II) piros csik a könyv gerincén

(J 0) KÉPES TÖRTÉNETEK. ELBESZÉLÉSEK. KÖLTEMÉNYEK

J 1 Mesék. Mondák

D Történelem

G Sport. Játék. Barkácsolás

K Művészet

L Honismeret. Földrajz

M Számtan

N Természetrajz

T Technika

W Mezőgazdaság. Erdészet. Háztartás

Z Folyóiratok. Évkönyvek

Irodalom az 5. osztálytól (11 éves kortól) kezdve

(III) kék csik a könyv gerincén

(J 0) ELBESZÉLÉSEK. REGÉNYEK

J 1 Mesék. Mondák. Fabulák

J 2 Költemények. Színművek. Gyűjteményes és válogatott művek

- D TÖRTÉNELEM
- D 0 Történelem általában
- D 1 Világtörténelem
- D 2 Német történelem
- D 3 Szovjetunió története
- D 9 Államférfiak, a munkásosztály vezetői és nagy történelmi alakok élete és munkássága
- D Marxizmus-leninizmus. Gazdasági élet. Állam, jog és honvédelem. Filozófia. Vallás
- F NEVELÉS- ÉS OKTATÁSÜGY
- G SPORT. JÁTÉK. BARKÁCSOLÁS
- G 1 Sport
- G 2 Játék
- G 3 Bélyeggyűjtés
- G 4 Barkácsolás
- G 9 Sportemberekről
- H NYELV- ÉS IRODALOMTUDOMÁNY
- H 0 Nyelv- és irodalomtudomány általában
- H 1 Világirodalom
- H 2 Német nyelv
- H 3 Német nyelvű irodalom
- H 8 Idegen nyelvű irodalom
- H 9 Írók élete és munkássága
- K MŰVÉSZET
- K 0 Művészet általában
- K 1 Képzőművészetek
- K 2 Alkalmazott művészetek. Iparművészet
- K 3 Zene
- K 4 Tánc
- K 5 Színház
- K 6 Cirkusz. Varieté
- K 7 Film. Rádió. Televízió
- K 9 Művészek és alkotásuk
- L FÖLDRAJZ. A FÖLD ORSZÁGAI ÉS NÉPEI. UTLEIRÁSOK
- L 0 Általános művek
- L 1 Világutazások. Utazások több földrészen és tengeren keresztül

- L 2 Németország
- L 3 Európa és a Szovjetunió
- L 4 Ázsia
- L 5 Afrika
- L 6 Amerika
- L 7 Ausztrália. Uj-Zéland. Óceánia
- L 8 Sarkvidék
- L 9 Felfedező utak

- M MATEMATIKA

- N TERMÉSZETTUDOMÁNY
- N 0 Általános művek
- N 1 Fizika
- N 2 Kémia
- N 3 Csillagászat
- N 4 Földtan. Meteorológia
- N 5 Élettan
- N 6 Növénytan
- N 7 Állattan
- N 9 Természettudósok élete és munkássága

- O EGÉSZSÉGÜGY

- T TECHNIKA
- T 0 Általános művek
- T 1 Energiaügy
- T 2 Bányászat. Kohászat
- T 3 Fémfeldolgozás. Gépészet
- T 4 Finommechanika. Optika. Fényképészet
- T 5 Elektrotechnika
- T 6 Építészet
- T 7 Nem fém nyersanyagok
- T 8 Közlekedésügy
- T 9 Technikusok és feltalálók élete és munkássága

- W MEZŐGAZDASÁG ÉS ERDÉSZET
- W 0 Általános művek
- W 1 Földművelés és növénytermesztés
- W 2 Kertészet
- W 3 Állattenyésztés

- W 4 Mezőgazdasági technika
- W 5 Erdészet. Vadászat. Halászat
- W 6 Háztartás. Kézimunka
- W 9 Agrártudósok élete és munkássága

Z ÁLTALÁNOS MŰVEK

- Z 0 Általános kézikönyvek
- Z 1 Általános tartalmu folyóiratok
- Z 2 Általános gyűjtemények, évkönyvek
- Z 9 Életrajz-gyűjtemények

A KMK gyermekkönyvtárakkal foglalkozó kiadványai:

KRUPSZKAJA, N[adezsda] K[onsztantinovna]:

A gyermekkönyvtárakról. Bp. 1960, OSzK Kvtártud. és Módszert. Közp. 41 p. 20 cm.

/Külföldi könyvtári szakirodalom 11./
N.K. Krupszkaja O bibliotecsnom dele c. könyvből részleges fordítás.

Soksz.

A gyermekkönyvtári munka időszerű kérdé-

sei a Szovjetunióban és a népi demokrati-

kus országokban. Cikkgyűjtemény. (Vál. és szerk. N. Hácza Aranka.) Bp. 1960, OSzK Kvtártud. és Módszert. Közp. 156 p. 20 cm.

/Külföldi könyvtári szakirodalom 13./
Soksz.

M[AL]COLVIN, L[ionel] R[oy]

Közművelődési könyvtárak gyermekrészei. (Public library services for children.) Bp. 1960, OSzK Kvtártud. és Módszert. Közp. 148 p. 20 cm.

/Külföldi könyvtári szakirodalom 12./
Soksz.

RÁCZ Aranka, N.

A gyermekkönyvtárak szervezése és fejlesztése. Bp. 1961, OSzK Kvtártud. és Módszert. Közp. 28 p. 20 cm.

/Módszertani útmutató gyermekkönyvtárok számára [1]./
Soksz.

MIKÓ Zoltán

A könyvtári meseórák tartalmáról és módszereiről. Bp. 1961, OSzK Kvtártud. és Módszert. Közp. 35 p. 20 cm.

/Módszertani útmutatók gyermekkönyvtárok számára [2]./
Soksz.

*

* *

Felhívjuk olvasóink figyelmét az Országos Pedagógiai Könyvtár (Bp. V. Szalay u. 10/14.) kiadásában megjelenő
ISKOLAI KÖNYVTÁROK TÁJÉKOZTATÓJA
c. időszaki kiadványra, mely előfizethető a könyvtárnál.
(Évi előfizetési ár 8 Ft.)